

GASTLES OVER
VERZUIM

VERZUIM OP
DE ROUTE
VAN SCHOOL
NAAR WERK

 CBZ Whitepaper

Waarom halen meer MBO-studenten
hun diploma na een gastles over
verzuim?

6 goede redenen!

Inhoud

Inleiding.....	2
Aanval op de uitval	2
Waarom een gastles?	2
Vraag vanuit ROC's	2
ZES GOEDE REDENEN VOOR EEN GASTLES	3
1. Voorkomen is beter dan genezen.....	3
2. Jong geleerd, oud gedaan	3
Begin bij de basis	3
3. Bewustwording van verzuimgedrag	4
4. Vreemde ogen dwingen.....	4
“Eye opener” voor studenten	4
5. Sla een brug tussen school en werk.....	5
Verzuimgedrag als grote gemeenschappelijke deler	6
Spreek dezelfde taal	6
6. Nieuwe uitdagingen door Corona	7
Brandbrief aan het kabinet	7
Corona onderwerp in de gastles	7
Overtuigd van de meerwaarde?.....	8
Docenten over de gastles:	8
Contact	8

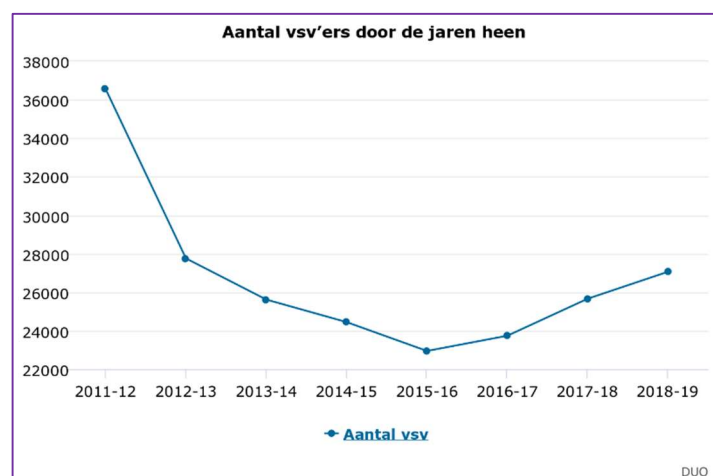
Waarom halen meer MBO-studenten hun diploma na een gastles over verzuim?

Inleiding

Voortijdig schoolverlaten (vsv) is een groot maatschappelijk probleem waar veel aandacht voor is. Na een jarenlange daling, lopen de vsv-cijfers weer op. Naar verwachting zullen de cijfers nog verder zullen oplopen naarmate de Coronamaatregelen langer zullen duren. Het streven is anders: 20.000 vsv'ers in 2021, dat is de norm van de overheid. Het lijkt een onhaalbaar getal, helemaal in perspectief tot het nieuwe "normaal" met online lessen en digitale begeleiding.

Aanval op de uitval

Is de huidige "aanval op de uitval" van scholen nog wel effectief genoeg? De oplopende vsv-cijfers liegen er niet om. En daar blijft het niet bij. Zelfs jongeren met een diploma missen de aansluiting op de beroepspraktijk als het aankomt op verzuimgedrag. De aanpak moet daarom niet alleen gericht zijn op "verplichte" aanwezigheid maar ook op gedragsverandering van studenten en naadloos aansluiten op de praktijk in het bedrijfsleven.

Waarom een gastles?

Er is veel veranderd op verzuimgebied. In wetgeving, opvatting over ziekte en verzuim en aanpakstrategieën. CBZ heeft al deze ontwikkelingen meegemaakt en komt tot de conclusie dat verzuimpreventie het minste kost en het beste resultaat oplevert. Leren wat de spelregels zijn, gedrag en omgevingsfactoren begrijpen en de juiste keuzes maken. Waar leer je dat? Waarschijnlijk pas als je een leidinggevende functie krijgt in het bedrijfsleven en verantwoordelijk wordt voor het verzuim van je team. Te laat, vinden wij. Iedereen zou moeten beschikken over een bepaalde basiskennis van verzuim. Dat draagt bij aan het voorkomen van schadelijke consequenties van verzuim en de oplossing van een maatschappelijk probleem.

Vraag vanuit ROC's

Toen het ROC Tilburg ons vroeg om gastlessen te geven in de *Week van de gezondheid* hebben we die kans met beide handen aangegrepen. De invulling van de les hebben we doorontwikkeld nadat het ROC Zadkine in Rotterdam ons vroeg gastlessen te geven tijdens de introductieweek van een aantal opleidingen.

We konden hierdoor bij de bron beginnen en alle studenten praktische kennis over verzuim bijbrengen en zo het verzuimgedrag positief beïnvloeden.

De gastdocent is bekend met de wetgeving en het verzuimgedrag van zowel studenten als werknemers. Door rechtstreeks met de studenten en docenten in gesprek te gaan over ziekte, verzuim en de keuzes die je daarin maakt, komen praktijk en theorie samen. Theorie blijft immers veel beter hangen als je het kan onthouden via een praktijkvoorbeeld. De in eigen beheer ontwikkelde gastlessen-tool is gebouwd voor het digibord maar heeft inmiddels ook zijn online-diensten bewezen via MS-Teams en Zoom.

ZES GOEDE REDENEN VOOR EEN GASTLES

1. Voorkomen is beter dan genezen

Verzuim betekent dat je niet bent waar je zou moeten zijn of niet doet wat je zou moeten doen. Het is aangetoond¹ dat verzuim een voorbode is van voortijdig schoolverlaten (vsv). Jongeren die veel of lang verzuimen haken sneller af en dat leidt tot hogere vsv-cijfers. Omgekeerd heeft minder verzuim dus een positief effect op het aantal studenten dat de opleiding mét een diploma afrondt. Kennis over het onderwerp “verzuim” zal ertoe bijdragen dat studenten minder snel de keuze maken om te verzuimen. Hierover later meer bij punt 3. als we de gedragsmatige visie op verzuim bespreken.

2. Jong geleerd, oud gedaan

Studenten die een beroepsopleiding volgen, bereiden zich voor op een baan met alle bijbehorende verantwoordelijkheden. Het onderwijs is er zoveel mogelijk op gericht om kennis over te brengen en vaardigheden aan te leren die nodig zijn voor het gekozen vakgebied. Natuurlijk kan niet alles in het lesaanbod worden meegenomen. Sommige zaken leer je in de praktijk. Daarom zijn stages en het hebben van een bijbaan van grote waarde tijdens je opleiding. Maar uiteindelijk ligt de basis voor een succesvolle loopbaan op school.

Begin bij de basis

Zo kijken we ook naar het onderwerp “verzuim”. Als verzuim een breed maatschappelijk probleem is en succes in de weg staat, moet je bij de basis beginnen om er grip op te krijgen. Iedereen begrijpt dat je zonder diploma weinig kans maakt op de arbeidsmarkt. Maar zelfs met een succesvol afgeronde opleiding kan verzuim ertoe leiden dat je onderaan de succesladder blijft steken. Werkgevers gaan anders om met verzuim dan onderwijsinstellingen en de Wet Verbetering Poortwachter zit anders in elkaar dan de Leerplichtwet. Er ligt dus een geweldige kans bij scholen om het onderwerp verzuim op te nemen in lesprogramma’s. Zo leren studenten, docenten, werknemers en werkgevers

¹ Cabus, S., de Witte, K., Csillag, M., Groot, W., & Maassen van den Brink, H. (2011). Voortijdig schoolverlaten: beleidsevaluatie 2011 - deel 2 kwalificatieplicht - verzuimbeleid. NICIS/TIER/Maastricht University. [link](#)

dezelfde “verzuimtaal” spreken. Zo weet je wat er van je verwacht wordt als verzuim dreigt of niet meer te vermijden is. En zo wordt er een brug geslagen tussen verzuim in het onderwijs en verzuim in het bedrijfsleven. Dat is waardevol voor elke student en toekomstige werkgever.

3. Bewustwording van verzuimgedrag

CBZ gaat uit van de gedragsmatige visie op verzuim. Dit model gaat ervan uit dat er bij verzuim sprake is van een keuzeproces. Je maakt zelf de keuze om te verzuimen, aanwezig te zijn of gedeeltelijk deel te nemen aan een (school)activiteit.

De afweging om wel of niet te verzuimen wordt beïnvloed door verschillende factoren.

Dit verklaart waarom bij dezelfde klacht de ene persoon niet of nauwelijks verzuimt terwijl een ander langere tijd thuisblijft. Het gedragsmodel is er vooral op gericht om het keuzeproces op een positieve manier te beïnvloeden en daarmee ook het verzuimgedrag.

In onze gastles maken we de studenten bewust van hun keuzes. We laten zien dat ze zelf de regie in handen hebben en leren ze denken in mogelijkheden. De focus ligt op “*wat kan ik nog wel*”.

Factoren die de keuze om te verzuimen beïnvloeden:

Sociale omgeving: bijv. familie, mede studenten die (on-)gevraagd advies geven hoe om te gaan met klachten of problemen.

Waardering: Wordt je gemist als je er niet bent? Zie je het nut in van je studie? Maak je kans op een baan na je opleiding? Heb je een goede verhouding met je medestudenten? Wordt er rekening gehouden met je privésituatie.

Aanwezigheidsmotivatie: Heb je voor de juiste opleiding gekozen? Zijn de lessen interessant? Worden medestudenten aangesproken op hun verzuimgedrag? Worden er controlemiddelen ingezet die nauw contact met school bevorderen?

4. Vreemde ogen dwingen

CBZ heeft ruim 27 jaar ervaring op het gebied van arbeidsverzuim. In 2007 zijn we in aanraking gekomen met schoolverzuim toen Jan Eling² onze hulp inriep bij zijn aanpak van het vsv-probleem bij het ROC ASA³ in Amsterdam. Vanaf dat moment hebben we de keuze gemaakt om ook diensten te ontwikkelen die het verzuim op scholen tegengaan. De kennis die we hebben opgedaan in het bedrijfsleven en op het gebied van schoolverzuim willen we graag delen. Dat doen we op individueel niveau met verzuimbezoeken of klassikaal en groepsgericht met gastlessen en trainingen.

“Eye opener” voor studenten

Verzuim is een breed vakgebied maar als je het helemaal terugbrengt naar de kern, draait het altijd om het maken van keuzes en gedrag. Als je eenmaal weet door welke factoren je keuzes worden beïnvloed, wordt het makkelijker om je

² Projectleider vsv (+ 2009)

³ Het huidige ROC TOP

vaste keuzepatroon te doorbreken. Denken in mogelijkheden is één van de belangrijkste “eye openers” voor studenten in de gastles. Door de vele praktijkvoorbeelden van de gastdocent wordt je aangemoedigd om te denken in mogelijkheden en niet altijd de bekende weg te kiezen.

De studenten krijgen les van een enthousiaste gastdocent die een autoriteit is op het vakgebied verzuim. Iemand met een andere insteek dan hun eigen docent en iemand die onafhankelijk is. Wij weten uit ervaring dat leerlingen daarom actiever deelnemen aan de les, eerder iets aannemen en dat de inhoud beter blijft hangen dan bij een reguliere les.

5. Sla een brug tussen school en werk

Scholen en bedrijven hebben hun handen vol aan verzuim. Protocollen, aanwezigheidsregistratie, verzuimbegeleiding, wetgeving en administratie. Allemaal tijdverslindende activiteiten die ten kosten gaan van onderwijs, productie of dienstverlening. Er zijn grote verschillen hoe er op scholen wordt omgegaan met verzuim en de manier waarop het eraan toe gaat in het bedrijfsleven. De wetgeving is anders, de verzuimbegeleiding is anders en de consequenties zijn niet hetzelfde. Is het dan noodzakelijk dat alle studenten volledig op de hoogte zijn van alle regels, wetgeving, protocollen en instructies? Nee, zeker niet maar er kan wel een brug geslagen worden tussen school en werk. Weten hoe je omgaat met verzuim is een onderdeel van *goed werknemerschap*⁴.

The screenshot shows a presentation interface. At the top, a purple header bar contains the text '<GA TERUG NAAR INSTRUCTIE', 'Lesdeel 1', 'Lesdeel 2', and the CBZ logo. Below the header, a yellow box says 'GASTLES OVER' and a red box says 'VERZUIM'. On the left, a sidebar contains four items: a circular image of a woman, a red box 'Verzuim en keuzes maken', a yellow box 'Bepaal je eigen toekomst', and a purple box 'Wat zijn de wettelijke regels'. The main content area is titled 'BEPAAAL JE EIGEN TOEKOMST' and features the heading 'Stop met school en ga werken en nu?'. It displays two sticky notes. The left note, pinned with a red pushpin, reads: 'Sarah, 20 jaar. Opleiding niet leuk, stoppen met school, wil aan het werk. Volgt nu niveau 2.' The right note, held by a black paperclip, reads: '“Waar moet ik rekening mee houden als ik nu van school ga?” - Kan ze direct stoppen/ of eerst het jaar af maken? - Risico bij vinden baan?'. At the bottom of the main area are four small purple circles, with the third one highlighted by a mouse cursor.

⁴ In de wet is vastgelegd dat een personeelslid zich als 'goed werknemer' dient te gedragen.

Verzuimgedrag als grote gemeenschappelijke deler

De grote gemeenschappelijke deler bij schoolverzuim en arbeidsverzuim is verzuimgedrag. Bewuste keuzes maken en denken in mogelijkheden. Het doorbreken van het hardnekkige misverstand dat van jongs af aan is ingeprent: ziek = ziek en als je ziek bent, blijf je thuis.

Zowel bij bedrijven als op scholen levert het een enorme winst op als mensen leren denken in mogelijkheden: "ja, ik heb een beperking maar welke activiteiten kan ik nog wel?" Of: "ja, ik heb een probleem. Hoe maak ik dat bespreekbaar op school of bij m'n werkgever?" "Welke oplossingen kan ik verzinnen om toch enkele lessen te volgen of tijdelijk andere werkzaamheden uit te voeren voor mijn werkgever?"

Spreek dezelfde taal

Als op scholen en bij bedrijven dezelfde "verzuimtaal" wordt gesproken, scheelt dat een slok op een borrel. Dan gaat het niet meer over ziekte of kunnen bewijzen dat je echt ziek bent, maar over taken of werkzaamheden en activiteiten die je nog wel kan verrichten. Werken en leren naar vermogen!

En als je tijdelijk even helemaal niets kan, dan maak je daar afspraken over en denk je samen na over de mogelijkheden die als eerste ontstaan.

6. Nieuwe uitdagingen door Corona

Voor jongeren is het een onrustige tijd. Vanwege het Corona-virus kunnen zij al langere tijd niet naar school, niet naar hun sportclub en is er minder onderling contact. Angst voor het virus, moeite met het wennen aan de nieuwe thuissituatie en het gemis van structuur en contacten kunnen gevolgen hebben op het mentale welbevinden van jongeren. Corona haalt de wereld van jongeren flink overhoop. Sommige voelen zich eenzaam en geïsoleerd. Alles wat leuk is, mag nu even niet. Dat is ook in de politiek niet onopgemerkt gebleven.

Brandbrief aan het kabinet

Op 1 februari 2021 hebben wethouders van 50 gemeenten een brandbrief aan het kabinet gestuurd waarin zij hun zorgen uiten en oproepen tot een Actiegericht Deltaplan Jeugd. Het doel van het actieplan is om de jeugd snel weer perspectief te bieden.

Corona onderwerp in de gastles

Door Corona staan we allemaal voor nieuwe uitdagingen. Het allerbelangrijkste is dat we aandacht voor elkaar hebben en contact houden met elkaar. Zo houden we elkaar betrokken en krijgen we grip op problemen die dreigen te ontstaan. In onze gastles besteden we daarom extra aandacht aan de effecten van de coronamaatregelen, hoe je probleemsignalen herkent en welke hulp je kunt inroepen.

Belangrijke signalen uit de bijlage van de brandbrief aan het kabinet.

1. De coronavirusmaatregelen hebben effect op werk, inkomen, opleiding, persoonlijke ontwikkeling en relaties, financiële situatie en natuurlijk ook op de mentale toestand van jongeren. De situatie leidt tot meer ongelijkheid binnen deze generatie, bijvoorbeeld vanwege de verschillen in de mogelijkheden van ouderlijke hulp. (OESO, 2020)
2. In de pandemie is het niet alleen druk op de covid-afdelingen, ook bij de jeugdpsychiaters bij het AMC stromen de cliënten binnen. 'Klachten van somberheid, angst, slaapproblemen en gevoelens van eenzaamheid zien we fors toenemen', aldus jeugdpsycholoog Kim van Slobbe.
3. Er is een forse toename in het aantal crisismeldingen en -opnames en kleinere praktijken kunnen het niet aan. Dat zegt Jacobine Geel, voorzitter van de branchevereniging de Nederlandse ggz in het tv-programma Kassa van vrijdag 22 januari 2021.

Overtuigd van de meerwaarde?

Wacht niet langer en maak onze gastles onderdeel van het lesprogramma. We moeten door alle ingrijpende maatregelen rondom Covid-19 juist *nu* alles op alles zetten om de jongeren bij de les te houden.

De gastles sluit aan op de belevingswereld van de jongeren, is interactief en begint met een confronterend fragment uit de NTR tv-serie "Dreamschool".

De onderwerpen die we behandelen zijn via verschillende buttons aan te klikken zodat soepel kan worden geschakeld tussen de verschillende lesonderdelen.

Docenten over de gastles:

“

Leerlingen hebben het als nuttig ervaren en wisten veel zaken over verzuim op school maar ook (later) in het werkveld niet.

~

Mijn studenten vonden het leerzaam en hadden een fijne interactie met Puck. Ze vroeg om voorbeelden en ze kon niet eens alle "handjes" die omhoog schoten behandelen dus de studenten wilden graag hun verhaal delen.

”

Contact

Neem vrijblijvend contact op voor meer informatie over de gastles over verzuim.

Of vraag een preview aan!

Mail of bel naar Puck Hoendervangers

p.hoendervangers@cbz.nl / 0162-318 713

www.cbz.nl

CBZ, Sluisweg 1a, 5102 VA Dongen.